

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i..
Grup	Grup 21

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i.. / 21
Titulació	Màster Universitari de Formació del Professorat
Crèdits	5
Període d'impartició	Anual
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
José Alejandro Pitaluga Ivorra alejandro.pitaluga@uib.cat						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

L'assignatura Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i Aprenentatge (10839) conforma, juntament amb Disseny i desenvolupament curricular (10838) i Avaluació (10840), el mòdul de didàctica específica de l'àrea de Dibuix i Disseny del Màster de Formació de Professors. Plantejada com un continuïum de Disseny i desenvolupament curricular, l'assignatura pretén oferir estratègies i recursos metodològics que facilitin l'aprenentatge de l'alumnat de secundària.

Requisits

Essencials

Els requisits generals d'accés al Màster.

Recomanables

Els requisits generals d'accés al Màster.

Competències

Específiques

- * Saber transformar els currículums en programes d'activitats (CE14).

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i..
Grup	Grup 21

- * Cercar, seleccionar, processar i comunicar informació (oral, escrita, audiovisual o multimèdia) adaptarla i utilitzar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialitat de Dibuix i Disseny (CE21).
- * Adquirir criteris i destreses per a la selecció o elaboració de recursos didàctics (CE22).
- * Elaborar propostes basades en l'adquisició de coneixements, destreses i aptituds intel·lectuals i emocionals, i comprendre les possibles disfuncions que afecten l'aprenentatge (CE23).
- * Desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques que considerin la diversitat de l'alumnat, adaptant l'acció educativa i orientadora a les diferents característiques personals i col·lectives (CE24).
- * Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afectin alumnes amb diferents capacitats i ritmes d'aprenentatge (CE26).
- * Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge que, basant-se en el treball individual i cooperatiu, facilitin l'aprenentatge de la matèria i fomentin l'educació en valors, la igualtat de drets, la ciutadania, el respecte als drets humans i la contribució individual i col·lectiva a la sostenibilitat social i ambiental (CE27).
- * Conèixer els processos d'interacció i comunicació en l'aula i desenvolupar les estratègies adequades a l'hora d'estimular l'esforç, promoure l'aprenentatge autònom, la confiança i iniciativa personals i fomentar un clima positiu de convivència (CE28).
- * Relacionar els continguts de l'àrea o matèria pròpies amb els de les altres, amb l'objectiu de desenvolupar experiències interdisciplinàries (CE29).
- * Conèixer els recursos educatius, fent una atenció especial als relacionats amb les TIC i el seu ús com a auxiliar de les activitats d'ensenyament-aprenentatge (CE30).
- * Analitzar i qüestionar les concepcions pròpies sobre els diferents aspectes relacionats amb la professió docent (CE41).

Genèriques

- * Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels ensenyaments respectius, atenent el nivell i la formació prèvia dels estudiants així com la seva orientació, tant individualment com en col·laboració amb altres docents del centre (CG2).
- * Cercar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la als processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialitat (CG3).
- * Concretar el currículum a implementar en un centre docent participant en la seva implementació col·lectiva; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants (CG4).
- * Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat d'aprendre per ell mateix i amb els altres i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que facilitin l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals (CG6).
- * Conèixer els processos d'interacció i comunicació dins l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència dins l'aula, i enfocar problemes de disciplina i resolució de conflictes (GC7).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. Els models didàctics

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i..
Grup	Grup 21

2. La transposició didàctica
3. Orientacions didàctiques per a l'ensenyament i aprenentatge dels distints tipus de continguts
4. Anàlisi de necessitats formatives
5. Estratègies metodològiques
6. Tipus d'activitats: disseny, selecció i seqüenciació
7. Organització del treball docent a l'aula
8. La comunicació a l'aula
9. Anàlisi, elaboració i ús de recursos (materials, mitjans audiovisuals, TIC, etc.)
10. El context com a recurs
11. Espais, equipaments i instal·lacions
12. L'atenció a la diversitat en la metodologia

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (1,2 crèdits, 30 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes pràctiques	Portfoli, activitats i debats	Grup gran (G)	El portfoli o carpeta d'aprenentatge és un document elaborat al llarg de les sessions que permet a l'alumne mostrar el que està aprenent i possibilitar al professor un seguiment del progrés d'aquest aprenentatge. El professorat donarà les pautes perquè l'alumnat elabori un portfoli en el qual s'avaluaran també les presentacions, activitats i tasques realitzades a classe des del punt de vista dels alumnes. A l'estudiant del Màster se li avaluarà la capacitat de seguiment actiu de les classes, d'argumentar i d'opinar. També s'avaluarà l'aplicació de la teoria apresada a les tasques, l'exposició de les activitats als companys, un cop realitzades, així com la participació en els debats posteriors atenent a la qualitat de les intervencions.	30

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,8 crèdits, 95 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Elaboració d'una unitat didàctica	L'alumnat planificarà de manera individual una unitat didàctica, amb les activitats i recursos corresponents, adreçades a l'ESO i de la seva especialitat. Partirà d'una descripció prèvia del grup classe i haurà d'establir unes pautes de gestió de l'aula. A la tasca s'avaluarà la capacitat d'establir el marc de relacions, les competències treballades, els objectius, les activitats	40

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i..
Grup	Grup 21

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
		i les orientacions didàctiques, els recursos didàctics emprats i les activitats d'avaluació.	
Estudi i treball autònom individual	Comentari d'articles	L'alumnat llegirà, analitzarà i comentarà un o dos articles de contingut pedagògic (metodologia i/o recursos) dels que trobarà penjats a la plataforma MOODLE de l'assignatura. S'avaluarà la capacitat d'anàlisi, argumentació, la qualitat de la informació aportada i la capacitat crítica i de reflexió.	15
Estudi i treball autònom en grup	Projecte interdisciplinari de recerca	L'alumnat elaborarà en grup un projecte de recerca o d'investigació. A la tasca s'avaluarà la justificació, el treball competencial plantejat, els objectius i els continguts triats, el producte final i l'avaluació. També s'avaluarà una breu exposició del projecte als companys i companyes, així com la participació en els debats posteriors atenent a la qualitat de les intervencions.	40

Riscs específics i mesures de protecció

Aquesta assignatura comporta l'ús d'eines i materials que poden tenir risc si no es manipulen correctament, per tant els professors en donaran les pautes d'utilització adequades. D'altra banda, s'ha de considerar, per bé que improbable, la possibilitat d'algun accident durant les activitats dutes a terme fora de l'aula.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Portfoli, activitats i debats

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (no recuperable)
Descripció	El portfoli o carpeta d'aprenentatge és un document elaborat al llarg de les sessions que permet a l'alumne mostrar el que està aprenent i possibilitar al professor un seguiment del progrés d'aquest aprenentatge. El professorat donarà les pautes perquè l'alumnat elabori un portfoli en el qual s'avaluaran també les presentacions, activitats i tasques realitzades a classe des del punt de vista dels alumnes. A l'estudiant del Màster se li avaluarà la capacitat de seguiment actiu de les classes, d'argumentar i d'opinar. També s'avaluarà l'aplicació de la teoria apresada a les tasques, l'exposició de les activitats als companys, un cop realitzades, així com la participació en els debats posteriors atenent a la qualitat de les intervencions.
Críteris d'avaluació	Es valorarà l'exposició i la capacitat de reflexió, argumentació així com la participació activa assertiva.

Percentatge de la qualificació final: 20%

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i..
Grup	Grup 21

Elaboració d'una unitat didàctica

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumnat planificarà de manera individual una unitat didàctica, amb les activitats i recursos corresponents, adreçades a l'ESO i de la seva especialitat. Partirà d'una descripció prèvia del grup classe i haurà d'establir unes pautes de gestió de l'aula. A la tasca s'avaluarà la capacitat d'establir el marc de relacions, les competències treballades, els objectius, les activitats i les orientacions didàctiques, els recursos didàctics emprats i les activitats d'avaluació.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la coherència en la planificació de la unitat: redacció d'objectius, continguts i competències bàsiques; seqüenciació d'activitats; procediments d'avaluació, etc. Es valorarà també la capacitat d'incorporació de metodologies, activitats i estratègies de gestió de l'aula explicades de manera reflexiva i argumentada. .

Percentatge de la qualificació final: 30%

Comentari d'articles

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumnat llegirà, analitzarà i comentarà un o dos articles de contingut pedagògic (metodologia i/o recursos) dels que trobarà penjats a la plataforma MOODLE de l'assignatura. S'avaluarà la capacitat d'anàlisi, argumentació, la qualitat de la informació aportada i la capacitat crítica i de reflexió.
Criteris d'avaluació	Es tindrà en compte especialment la qualitat de la reflexió que s'hi produeix.

Percentatge de la qualificació final: 20%

Projecte interdisciplinar de recerca

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumnat elaborarà en grup un projecte de recerca o d'investigació. A la tasca s'avaluarà la justificació, el treball competencial plantejat, els objectius i els continguts triats, el producte final i l'avaluació. També s'avaluarà una breu exposició del projecte als companys i companyes, així com la participació en els debats posteriors atenent a la qualitat de les intervencions.
Criteris d'avaluació	Es valorarà el disseny del projecte amb la justificació, guió, activitats i tècniques de treball, recursos, així com l'avaluació. També l'exposició del mateix.

Percentatge de la qualificació final: 30%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació presentem un llistat bibliogràfic de caràcter molt general que, al llarg del curs, s'anirà ampliant amb entrades més específiques.

Bibliografia bàsica

AGUIRRE, I. (2000): Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética. Pamplona: Nafarroako Unibertsitate Publikoa.

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10839 - Didàctica Específica. Metodologia i Recursos en el procés d'Ensenyament i..
Grup	Grup 21

EFLAND, A. (2002): Una historia de la educación del arte. Tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales. Paidós: Barcelona.

Bibliografia complementària

- ARNHEIM, R (2002): Arte y percepción visual: psicología del ojo creador. Madrid: Alianza
- BORDES, J. (2007): La infancia de las vanguardias: sus profesores desde Rousseau a la Bauhaus. Madrid: Cátedra.
- BRUSATIN, M. (2006): Historia de los colores. Barcelona: Paidós.
- DANTZIC, C. M. (2004): Cómo dibujar. Guía completa de sus técnicas e interpretaciones. Madrid: Blume.
- DONDIS, D.A. (1976): La sintaxis de la imagen: introducción al alfabeto visual. Barcelona: Gustavo Gili.
- EDWARDS, B. (2011): El color. Un método para dominar el arte de combinar los colores. Barcelona: Urano.
- EDWARDS, B. (2011): Nuevo aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro. Barcelona: Urano.
- FERNANDEZ COCA, A. (2013): El dibujo en expresión gráfica 4.0. Palma: Universitat de les illes Balears
- GARDNER, H. (1987): Arte, mente y cerebro. Barcelona: Paidó.
- GARDNER, H. (1994): Educación artística y desarrollo humano. Barcelona: Ed. Paidós.
- GOMBRICH, E. (2002): Arte e ilusión: estudio sobre la psicología de la representación pictórica. Madrid: Debate.
- GOMBRICH, E. (1999): Història de l'art. Barcelona: Columna.
- GÓMEZ MOLINA, JJ. (1995): Las lecciones de dibujo. Madrid: Cátedra.
- HERNÁNDEZ, F. & JODAR, A. & MARÍN, R. (1991): ¿Qué es la educación artística?. Barcelona: Sendai.
- HERNÁNDEZ, F. & TRAFÍ, L. (1994): I Jornades sobre Història de l'Educació Artística. 50è Aniversari de la Càtedra de Pedagogia del Dibuix. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- IZQUIERDO, F. (2004): Geometría descriptiva. Madrid: Ed. Paraninfo.
- KULTERMANN, U. (1996): Historia de la Historia del Arte: el camino de una ciencia. Madrid: Akal.
- MARTÍNEZ, Francisco (2010). Redes digitales como marco para la multiculturalidad. Sevilla: Mad Editorial
- MORENO GUARDIOLA, J. (2007): Dibujo Volumen I: Percepción, forma, color y diseño. Sevilla: Ed. Mad.
- MUNARI, B (1985): Diseño y comunicación visual. Contribución a una metodología didáctica. Barcelona: Gustavo Gili.
- MUÑOZ, A. & FRANCÉS, I. (1995): Educación plástica y visual: guía de recursos didácticos. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.
- PEDROLA, A. (1998): Materiales, procedimientos y técnicas pictóricas. Barcelona: Ariel.
- READ, H. (1982): La educación por el arte. Paidós: Barcelona.
- RODRIGUEZ DEABAJO, F.J. (2003): Curso de dibujo geométrico y de croquización. San Sebastián: Ed. Donostiarra.
- RODRIGUEZ DEABAJO, F.J. (2004): Dibuix Tècnic II. 2n Batxillerat. San Sebastián: Ed. Donostiarra.
- SMITH, R. (1999): El manual del artista. Madrid: Blume.
- XAMBÓ, Anna (2004). Herramientas de diseño digital. Madrid: Anaya
- WAGENSBERG, Jorge. ...Y después fue ¡la forma! Barcelona: La Caixa, 2009.
- WILSON, B. & WILSON, M. & HURWITZ, A. (2004): La enseñanza del dibujo a partir del arte. Barcelona: Paidós.
- WONG, W. (2005): Fundamentos del diseño. Barcelona: Gustavo Gili.
- WONG, W. (2006): Principios del diseño en color. Barcelona: Gustavo Gili.